

In toom houden van reuzenberenklauw kan wél

De reuzenberenklauw lijkt een onuitroeibare plant. De nieuwe Leidraad beheer Reuzenberenklauw laat zien dat de plant wél onder de duim kan worden gehouden. Volledig uitroeien lukt niet altijd en overal. Maar voorkómen dat de plant zich verder verspreidt, heeft zeker kans van slagen.

TEKST **Miranda Vrolijk**
FOTO **Shutterstock**

Het lukt toch niet, de plant is zo wijd-verspreid, daar is geen beginnen aan'. Hoe vaak Lodewijk van Kemenade van Landschapsbeheer Flevoland dit al niet heeft gehoord over het bestrijden van de reuzenberenklauw. „En het is ook een groot, ingewikkeld probleem.” De ecoloog die al jaren deze invasieve exoot in de natuurgebieden van Flevoland bestrijdt, is de eerste om dat te erkennen. „Maar doe je niks en laat je de plant maar gaan, dan wordt het probleem alleen maar groter, met alle gezondheidsklachten, schade aan infrastructuur en natuur van dien, én de alsmaar oplopende kosten.”

„Bovendien, we zijn verplicht om de plant bestrijden, of minstens op zijn plek te houden”, stelt Van Kemenade. „Dat is nu eenmaal de consequentie als een plant op de Unielijst van de EU staat. Het is een wettelijke eis, net zoals je niet te hard mag rijden.”

Geen verloren zaak

Samen met het CLM, een onafhankelijk kennis- en adviesbureau op het gebied van landbouw, voedsel, natuur en milieu, heeft Landschapsbeheer Flevoland in opdracht van vier provincies de Leidraad beheer Reuzenberenklauw opgesteld. Deze vier - Flevoland, Gelderland, Overijssel en Utrecht - hebben het project

ook gefinancierd. In de leidraad is alle beschikbare kennis over de beheersing en bestrijding van de invasieve exoot gebundeld en makkelijk toegankelijk gemaakt. Het primaire doel van de leidraad is om beheerders te helpen geld en mankracht efficiënter in te zetten tegen de reuzenberenklauw. Want het is zeker nog geen verloren zaak, beaamt ook adviseur Luuk Lageschaar van het CLM, „we staan er niet goed voor wat de reuzenberenklauw betreft, maar er is zeker nog hoop.”

Een van de opvallendste uitgangspunten in de leidraad is, om je als beheerder niet te veel te focussen op de zwaar aangetaste gebieden, maar juist op de schone gebieden. „Probeer die steeds groter te krijgen”, zegt Lageschaar. De leidraad stelt daarom voor om een beheergebied in deelgebieden onder te verdelen: de zogenoemde schone gebieden, gebieden met eenlingen, haarden en bufferzones.

Haarden en schone gebieden

In een gebied met eenlingen staan geïsoleerde planten minstens 10 meter uit elkaar. Wanneer er meer dan twee planten per m² staan, dan typeert de leidraad dit als een haard. De bufferzones zijn bedoeld om verspreiding naar andere gebieden te voorkomen, ze zijn minimaal 25 meter breed en kunnen als een soort brandgangen tussen de haarden en schone gebieden worden gelegd. Van Kemenade: „Een zwaar aangetast gebied kun je vaak beter eerst met rust laten, in de bufferzone voorkom je te allen tijde dat de planten zaad vormen.” Zo breng je de verspreiding vanuit de haard tot stilstand. Die 25 meter is gebaseerd op de eigenschappen van de plant: het zaad valt doorgaans binnen 25 meter van de reuzenberenklauw.

Voordat je je beheergebied kunt indelen in deze vier compartimenten, moet je éérst in kaart hebben gebracht waar de reuzenberenklauw groeit en met hoeveel exemplaren. Na deze inventarisatie volgt een analyse waarin prioriteiten voor de verschillende deelgebieden worden opgesteld. Vóór alles geldt dat verdere verspreiding moet worden voorkomen. Per

deelgebied kunnen dan nog aanvullende prioriteiten worden geformuleerd, zoals het vrijmaken van wandel- en fietspaden, het beschermen van een bepaalde natuurhabitat of het instandhouden van de stevigheid van een dijklichaam.

Op basis van de gebiedsinventarisatie én de vastgestelde prioriteiten kan dan een beheerplan worden opgesteld. Waar ga je wat wel of juist niet doen? Lageschaar: „De leidraad is wat dat betreft een hulpmiddel voor gemeenten en andere terreineigenaren om hun budget efficiënter in te zetten, die middelen zijn nu eenmaal niet onbeperkt.”

20.000 zaden per plant

Wat betreft het opstellen van een langjarig beheerplan gaat het vaak mis in de praktijk. Lageschaar: „Neem een burger die een plant meldt, en vervolgens gaat de gemeente die bestrijden zonder vooropgezet plan. Je kunt op je vingers natellen dat de plant er volgend jaar weer staat.” De reuzenberenklauw is niet voor niets een invasieve exoot, de plant heeft unieke eigenschappen die het de bestrijding ervan ontzettend lastig maken. „Neem nu de 20.000 zaden die een enkele plant voortbrengt. Als je in een veld vol reuzenberenklauwen één plant over het hoofd ziet, dan heb je volgend jaar nog steeds een groot probleem”, zegt Van Kemenade.

Voor een succesvolle bestrijding is een gecoördineerde aanpak over een langere periode nodig. Dat is dan ook waarin de leidraad beheerders wil meenemen: maak een plan! Van Kemenade: „Hiermee bied je mensen, of dit nu vrijwilligers zijn of je werknemers, een perspectief: binnen tien tot twaalf jaar is dit probleem te tackelen.” Die periode is gebaseerd op de duur dat het zaad kiemkrachtig blijft.

Maaien met de zeis

Vervolgens bespreekt de leidraad de technieken om reuzenberenklauwen te bestrijden. Ze maakt daarin onderscheid tussen bovengronds bestrijden, ondergronds of een combinatie ervan. Bovengronds bestrijden kan onder meer door te

'Beter voor de gemeentelijke financiën'

maaïen met een trekker, te schoffelen of te maaïen met een zeis. Zowel de mechanische als de handmatige methoden noemt de leidraad, om bruikbaar te zijn voor zo veel mogelijk partijen. „Het maakt verschil of je met een groep vrijwilligers 20 ha aanpakt, of dat je als Staatsbosbeheer 5.000 ha in beheer hebt met 500 ha reuzenberenklauw”, geeft Van Kemenade als voorbeeld. „De leidraad gaat uit van bepaalde principes, waarvan het voorkómen van zaadvorming de belangrijkste is. Maar hoe dat vervolgens per locatie of situatie wordt bewerkstelligd, verschilt natuurlijk.”

Rondspattend sap

Bij sommige methoden waarschuwen de auteurs nadrukkelijk voor de risico's. Zo is

maaïen met de bosmaaier geen goed idee vanwege het rondspattend sap van de reuzenberenklauw. De leidraad raadt vanwege de veiligheid ook af om in een veld vol reuzenberenklauwen de bloemhoofden af te knippen. Met een zogenoemd stroomschema helpt de leidraad om een bestrijdingstechniek te kiezen.

Bij het opstellen van de leidraad hebben de auteurs zich laten adviseren door andere experts. Zo hebben vertegenwoordigers van 25 partijen, waaronder WUR, Probos, de VBNE, Staatsbosbeheer en gemeenten, hun feedback op de leidraad gegeven. „Op die manier is het een breedgedragen tool”, zegt Van Kemenade. „We willen beheerders hiermee helpen om grip op de situatie te krijgen.” <

Leidraad beheer Reuzenberenklauw

De Leidraad beheer Reuzenberenklauw is te vinden op www.onkruidvergaat.nl, de website die het CLM beheert. De leidraad helpt beheerders met het maken van de juiste keuzes (beheersen of bestrijden) en de juiste bestrijdingsmethoden. De leidraad wordt aangepast wanneer er nieuwe bestrijdings- of beheersingsmethoden worden ontwikkeld.

Help mee!

Iedereen kan overigens zijn steentje bijdragen in het beheersbaar maken van het berenklauwprobleem, door vondsten van de plant te melden op waarneming.nl. Deze website gebruiken beheerders bij het inventariseren waar en op welke schaal de invasieve exoot zich heeft verspreid.

De leidraad wil beheerders helpen om een goede strategie te kiezen bij het bestrijden en beheersen van de reuzenberenklauw.